

19.10.2020

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 153/2020 vp)

Väylämaksu puolitettiin vuosille 2015-2017 kompensoimaan rikkidirektiivin vaikutuksia meriliikenteelle. Tämän jälkeen väylämaksun puolitusta on jatkettu siten, että viimeinen voimassaolovuosi on kuluva vuosi. Kauppamerenkulun rikkisääntely laajeni IMO:n toimin vuoden 2020 alusta kaikille maailman merialueille, joten perustelut maksun puolittamiselle näistä syistä ovat poistuneet. Väylämaksun puolittamisen aikana saadut maksutulot ovat vastanneet keskimäärin hieman yli puolta väylänpidon kustannuksista.

Väylämaksu suoritetaan, kun alus saapuu ulkomailta Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta suomalaiseen satamaan, eli maksua ei peritä laivoilta, jotka eivät ole liikenteessä. Maksua peritään aluskohtaisesti matkustajaluksilta enintään 30 käyntikerrasta vuodessa ja lastialuksilta enintään 10 käyntikerrasta vuodessa. Säännöllisen matkustaja-alusliikenteen varustamot maksavat koko vuoden väylämaksut alkuvuodesta.

Esitetty toimenpide kohdistuisi kaikkeen kauppamerenkulkuun alustyypeistä ja niiden kansallisuudesta riippumatta. Meriliikenteestä on kulkenut 32-34 % suomalaisten varustamoiden aluksilla vuosina 2016-2019.

Suomen kauppamerenkulkuun liittyvät kustannukset ovat miljardiluokan erä, joten väylämaksun puolittamisella on hyvin rajallinen merkitys. Kuten esityksestä käy ilmi, myös kuljetusvolyymeihin nähden väylämaksu on maltillinen.

Koronapandemiaan liittyvien negatiivisten vaikutusten pienentämiseksi hallitus on päättänyt useista erilaisista tukitoimista:

Yritysten selviytymistä koronapandemian aiheuttaman kysynnän laskun yli tuetaan valtion toimesta usealla tavalla. Finnveran Oyj:n kotimaan rahoitusvaltuuksia on nostettu 12 miljardiin euroon. Aiemmin enimmäisvaltuus oli 4,2 miljardia euroa ja rahoitusta oli myönnetty yhteensä noin 2 miljardin euron arvosta, eli kyseessä oli 10 miljardin euron lisärahoitus yrityksille. Lisäksi on nostettu valtion Finnveralle maksama luotto- ja takaustappioiden korvausosuus 50 prosentista 80 prosenttiin, mikä mahdollistaa epävarman tilanteen vaatiman riskinoton.

Business Finland avasi kaksi uutta rahoituspalvelua koronavirustilanteen vuoksi. Ne osoitettiin Suomessa toimiville pk-yrityksille, jotka työllistävät 6-250 henkeä, ja midcap-yrityksille, joissa voi olla yli 250 henkeä töissä mutta joiden liikevaihto on alle 300 miljoonaa euroa vuodessa. Niihin varattiin tämän vuoden lisätalousarvioissa 980 milj. euron valtuus. Rahoituspalvelut suunnattiin seuraaville aloille: matkailu, matkailun oheispalvelut, luovat ja esittävät alat

sekä kaikki toimialat, joiden tuotantoketjujen toimivuuteen koronavirustilanne on vaikuttanut tai vaikuttamassa. Nämä koronatukihaut suljettiin 8.6.

Lisäksi yrityssectorille myönnettiin kustannustukea huhti-toukokuun vähentyneen liikevaihdon perusteella. Tukea maksettiin niillä toimialoilla, joilla liikevaihto on vähentynyt kattavasti, mm. sekä meri- että sisävesiliikenteen henkilö- ja tavarakuljetuksessa. Tavoitteena on ollut pienentää konkurssiin ajautuvien yritysten määrää turvaamalla yritysten maksuvalmiutta. Tuella on edistetty yritystoiminnan jatkuvuutta ja ylläpidetty taloudellista tuotantokapasiteettia. Konkurssien ehkäisemisellä pyritään siihen, että työllisyystilanne voisi parantua nopeammin kriisin jälkeen. Kustannustuen uusi hakukierros on suunnitella.

Huoltovarmuuskeskus on tukenut merikuljetuksia huoltovarmuuden kannalta tärkeän rahtiliikenteen varmistamiseksi. Valtio maksaa varustamoille tukea, jolla katetaan rahtitulojen ja taloudellisesti kannattavaan liikennöintiin vaadittavan tulotason erotus. Huoltovarmuuskeskus on varautunut käyttämään toimenpiteisiin 45 miljoonaa euroa. Lisäksi vuoden 2020 toisessa lisätalousarviossa on valtuus myöntää huoltovarmuus kriittisen rahtiliikenteen liikennöintiin ja ylläpitämiseen koronapandemian aiheuttamassa tilanteessa valtion takausohjelmasta yhteensä enintään 600 miljoonan euron takauksia varustamoyhtiöille. Vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa myönnettiin n. 25 milj. euroa tukea lasti- ja matkustaja-alusvarustamoille koronakriisin ja siihen liittyvien rajoitusten seurausten kompensoimiseksi. Määrärahan mahdollistaman avustuksen tarkoituksena on varmistaa ja edistää merikuljetuskapasiteetin riittävyttä, luottamuksen palautumista meriliikenteeseen, suomalaisen tonniston säilymistä sekä mahdollistaa varustamoiden toimintakyvyn ylläpitäminen.

Yritykset saavat liikkumavaraa talouteensa myös kaikkien verojen sekä työeläkemaksujen maksun lykkäämisellä sekä työeläkemaksun 2,6 prosentin alennuksella vuoden loppuun asti. Lisäksi veroista perittävää viivästyskorkoa alennetaan. Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi merimieseläkelain 142 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 39/2020 vp) mukaan Merimieseläkekassa voisi varustamon pyynnöstä siirtää merimieseläkelain mukaisen eläkevakuutusmaksun eräpäivää enintään kolmella kuukaudella. Esityksellä pyritään helpottamaan varustamoiden hankalaa taloustilannetta, jonka koronavirusepidemia on aiheuttanut. Lakia on tarkoitus soveltaa ajalla 10.4.2020 - 31.7.2020 erääntyviin eläkevakuutusmaksuihin.

Taloudellisen aktiviteetin heikkenemisellä ja vuoden 2020 lisätalousarvioihin sisältyneillä elvyttävillä toimenpiteillä on merkittävä vaikutus julkisen ja valtiontalouden rahoitusasemaan. Erilaisia tukitoimenpiteitä on tarpeen tarkastella osana sitä kokonaisuutta, jonka hallituksen tähänastiset linjaukset ja toimet muodostavat. Tavoitteena tulee olla se, että julkisen sektorin voimavarat tulevat kohdennetuksi siten, että niiden vaikuttavuus muodostuu mahdollisimman suureksi.

Merenkulkualaa on tehdyillä päätöksillä tuettu merkittävästi.